

GAZETĂ TRANSILVANIEI

Gazetă ese de 2 ori: Mercurea și Duminecă, Foi'a, cându concedu ajutoriale. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$, 3 fl. v. a. Tiere este 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatioria.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA
Transilvania.

Maghiarii au mai mare lipsă
de limbă română, decât romani
de limbă maghiara.

Clusiu 27/14 Nov. Mai nainte, pe cându caușa naționalităților, respective deslegarea ei, era inca unu „pium de iderium”, voieam a face șre cateva observari, atingătorie de șul limbelor în oficia, basat pe esperintă ce și o pote castiga fără lesne fizice, astindu la pertracări mai cu semă penale, la judecătorii, unde din gratia comitetelor din 1861, judecătorii suntu maghiari, de sene se intielege, privilegiati de a sci limbă criminantului, pe care voiesc alături.

Acom inse 'mi preveni fă'a din Pest'a „Esti Lap”, punendu o thesă, pe care mie miaro fi placutu să o vediu rezolvata in „Esti Lap” seu ori si in care fă'a maghiara. — Apoi, fiindca thesă este pusa într'o asia forma de intrebare, la care se asteptă respunsu directu, -mi voi face dura observarile in locu de intrebare, in respunsu, si inca in respunsu la intrebarea pusa in „Esti Lap” Nr. 271.

Ecă intrebarea: „Are șre maghiarulu stată lipsă de limbă română si serbescă, cata are romană si scrabală de cea maghiara?” Intrebare, la care usioru pote respondere totu insul, care sine ira et studio, cunoscă giurstarile, si sci ce va se dica, egalitatea, fratieta in adeveratul loru intielesu.

Cu stat'a e mai greu a respondere la astă intrebare unuia, care la impartire se folosesc de două mesuri diverse, dicundu: nu si tie catu si mie, numai tie cu ceva mai pacino; e mai greu de a respondere unuia, care se crede a fi inaltiatu mai pre susu că toti ceialalti, ca-ci acesția pe langa tota bun'a vointia mai au de a solvi pe cont'a altora unu tributu insemnatu egoismului loru propriu. — Ecă, inainte de apune intrebarea amintita — si arata adeverata nemultiamire cu romanii: pentru ce ceru si ei parte din totă? pentru ce facu din totă causa naționale? — Cred ca i dore, daria ce e de facut? Unei națiunii, pentru de a subsista nu i este destul, ca va poté vorbi limbă sa in casele sale si in biserica; nu, ea are lipsă a progrăsa in totă ramurile, are de a se misca liberu pe totă calile ce o ducu la perfectionare; are de a se tienă pe o trăpta egală ou celelalte națiuni, dar' nici decatu mai in diosu, nu, ca nu pote se duca o rōla secundaria, déca nu vrea se romana indreptu, cu epoce intregi.

Națuna romana există, si acăstă existență nu si o pote periclită, pentru văi capriciului nimeroi. — Pentru aceea e fără incederatu, cum de romanii facu din totă causa naționale, si nu cunoscă privilegiile maghiarismului — Nu —, ci unde se incercă a o ataca, acolo parăza. — Pentru acăstă si vindică drepturile cei competu si in interesulu scăoleloru. — Nu pentru acea au pretinsu romanii: ca déca ei trebuie se invetia unguresce, se invetia si unguri romanesce ..., ci au pretins'o că pe o nevoie imparativa. — Vina unulu, care deja au ajunsu la convingerea, ca: Judele este pentru poporul, era nu poporul pentru jude, vina la una pertractare, unde se decide pentru vietia si mōrte, privescă pe cei 7 judi, dintre cari unulu singuru pote romano, ceialalti nu sci romanesco, privescă pe unu asemenea fiscalu si notariu, apoi pe doi accusati romani — mai incolocivescă, cum acelui romanu, conduce pertractarea, intrăba pe accusati, da deslușiri, respectiv talmacesce la

Brasovu 6 Decembre 24 Nov. 1868.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiscare publicare.

conjudi, la fiscalu etc.; in fine inceroarile din partes judilor de a pune intrebări romanesco, cetirea documentelor scrise in romanesco etc. Apoi de corespondinte dela „Esti Lap”, puneti intrebări susnunite la unu că acesta, si vei vedé ceti va responde. — Séu de nu te vei in-crede, intrăba pe vreunu asesoru maghiaru, care a avuto nu rar'a venorocire de a fi membru la unu tribunalu, unde nu s'au afiatu cu cale că se se aplică si vreunu romanu, doi; intrăbatilo, după ce a pertractatul său judecatu pre vreo 2—3 romani fara jude romanu; după ce s'au incercat a gangari vreo intrebare baremo, in limbă romana, fara de alu puté intielege cineva, si firesc fara a capeta respunsul celu asteptă; — puneti i dicu intrebarea: „Ore are maghiarulu stată lipsă de limbă română, că romanulu de limbă maghiara? si vedi vedé, ca ve va respondere in locurile resp., că ori si care romanu, déca l'ati intrebă, ca: nici mai multu nici mai puinu n'are romanulu lipsă de limbă maghiara, că maghiarulu de limbă română.” — Ecă aia poteti ajunge la resultatul, cautandu inse numai prin telescopu interesele unui factoru, credetine, ca nu aveti de ce se ve mirati de resultatul *). — A. M.

Ceva deslarvatu.

Herm. Ztg. descoptere din Vien'a, ca ministerul de resbelu austriacu a transmis unu oficiu mai înaltu din preitoriul generalu in România pentru că se cointeleze, se cercetze si se aduca reportu despre cele ce se facu in România cu armarile; si cumca acelu oficiu in pofta desu rechizabatul si a si pututu ceroctă tota România si presosindu a reportatul, ca e adeveru, cumca romanii se incorda a se pune in stare de aparare; dar' alar-marile respondante suntu exagerate, ca nu pre locu de speriatu; totusi introducerea darei la temnu in totă comunale tieri si drumurile militari, ce se facu mereu si cari se concentră in unghiul, ce restoresc comunicatiunea in-tre Ardélu si Buovin'a, i au trasu luarea aminte profunda. —

Cuventarea dep. Dr. Alecsandru Mocioni

in siedintă din 24 Novembrie.

(Urmare din Nr. tr.)

Aflu de prisosu a desfășură acăstă mai pre largu si a dovedit cu exemplu, ca-ci noi ou totii suntemu in focaliul acestoru miscamente, — si procesul reconstituirii imperiului austro-ungurescu este o „camera obscura”, in carea si fidelitate se oglindă aceste aparitioni de verice colore si tendintia.

Dare, déca esperintă ne invetia, ca ide'a naționalității nu este deoatuită nisuntă de a ascură existență si desvoltarea individualitatii naționale; apoi de alta parte conceptul naționalității ne conduce necesariment tocma la acăstă convingere.

Naționalitatea, — fiind universitatea omilor pe cari originea, topografi'a, istoria si prin urmare legamentul limbei ii imprenuta strinsu la olalta, carele cuprinde in sine simburele desvoltarei morali, si de ora ce are con-scientia despre acăstă, — din aceste cause este o persoană, o persoană juridica.

*) Tote unghurile, unde locuiesc romani, potu se marturisescă in publicu, déca suntu multiamiti cu tractarea in privintă limbei si a tractarii cu ea. —

Red.

Acăstă persoană juridica, că totă persoanele, si are naturalmente interesul seu primu si celu mai santo, adica sustinerea existenței sale proprie.

Deci subiectul pretensiunilor naționali in ordinea prima nu poate se fia unu individu seu altul, nici toti la olalta, ci numai națuna că atare. Nu sciu déca in astă privintia voiu in-tempină consentientul majoritatii din astă on. casa, dar' déca s'ar gasi de aceia, oară ar' crede, cumca acăstă nu numai nu e bine, ci e si periculosu, atunci s'ar nasce intrebarea; déce avem noi poterea de a impiedecă?

In astă privintia astu de lipsa a examină: cari suntu causele ideei de naționalitate? — Eu destingu patru cause, anume două externe si două interne.

De cause externe consideru principiul suveranitatii poporului si principiul de egalitate. Acestea su petrusu la popore si n'au pututu romané fara de inflontia, ca ei natur'a interna a omului le indemna spre imitatie. Intre causele interne insuru progresul celu mare pe terenul culturei, de alta parte direcția democratica a constitutionalismului.

Cultur'a este aceea care stirnescă in omu consciintia, cultur'a (se audim!) a sternită consciintia si in națiuni, si o desvoltă neincertat. Cealalta cauză jace in direcția democratica a constitutionalismului; cându de odata cu suveranitatea poporului s'au proclamatu si drepturile cardinali ale individului seu libertatea individuala, a fostu neesperatu de lipsa a cercă o garantia pentru acăstă libertate, era garanția nu s'au potutu gasi decatu in egal'a indreptatire politica, adica in constitutiunea democratica.

Pre catu timpu a domnitu absolutismulu si constitutiunea feudală, poporul si limbă lui n'au fostu invrednicite de nici o consideratiune, precum dovedesce acăstă pré bine exemplul patriei noastre, unde o limbă moarta a fostu in stare se sustinea una statu aproape o mii de ani. Dar' in momentulu, in care s'au prochiamat indreptatirea egala, de locu ce poporului i s'au permiso inflontia in desvoltarea vietii de statu, in acelă momentu ide'a naționalitatei a aparutu pe terenul luptelor pentru limba.

Dreptu aceea, déca ide'a de naționalitate este esfintia unor principii ce au stresat societatea noastră întrăga si tota cultur'a noastră, este pré naturalu, cumca aceea idea numai asia am poté o impiedecă, déca amu fi in stare se impiedecam si se transformam totă acele principii.

Nu m'asio sci inchină ideii de naționalitate, déca indreptatirea ei ar' fi numai o generalitate; dar' — in parerea mea — indreptatirea ideei de naționalitate contine posibilitatea libertati individuală si posibilitatea desvoltarei genului omenescu.

Idea de naționalitate, precum disse, si are o cauză in direcția democratica a constitutionalismului, dar' — precum libertatea individuală si midilicul desvoltarea individului e cu potintia numai pe basă democratice, totu asia de alta parte ide'a de naționalitate este o conditie premergatorie a democratiei. (Sgomoto.) Me rugu de iertare dar' (se audim!) democratia numai asia e binefacatoră si posibila, déca s'au cultivat nu numai cative seu multi, ci poporul intregu in massa, déca poporul intregu e capace se folosesc drepturile politice. (Adeveratul e!) Acom, on. casa! de si claselor mai avute e cu potintia a se califică prin cultur'a unei națiuni straine, mi se pare inse, ca cultivarea poporului in massa nu poate se fia de catu naționala, astfelu dura desvoltarea (cultivarea) naționala este o conditie premergatorie a democratiei.

Disei ca in posibilitatea desvoltarei genului omenescu astu motivul al doilea pentru in-

dreptatirea ideii de naționalitate. Fiacare națiu posiede calități și inclinații proprii, fia care națiu este că și anu organu naturalu spirituale alu genului omenescu, éra menitionea acestui organu jace intru indeplinirea unor funcționi anumite ce competu numai lui, — și precum scopula supremă alu libertății individuale său alu drepturilor naturali nu pote fi altul decat desvoltarea cea mai mare posibila a individualui si midilocitu a genului omenescu, éra cau'a finala si cea mai profunda nu pote fi alt'a decat nemarginit'a diferenția ce există intre individi: astfelii este si cu ide'a de naționalitate, carea nu e decat aplicarea la naționi a acestei teorii despre drepturile neprescriptibile; scopula finală si celu mai sublimu nu e alta decat supr'ma desvoltare posibila a naționei si midilocitu a genului omenescu; cau'a finale si cea mai profunda nu e alta decat ne marginit'a diferenția ce există intre singurăcele naționi.

In respectulu acest'a asia credu, ca fia care națiu este unu ce nesuplinibile, unu ce providențialu: si de aceea in privint'a acésta fia care nisuint'a ce tinde a realiza ide'a de naționalitate, este deadreptulu o detorintia morală.

Ide'a naționalităei, că fia care idea, -si are cate o escrescentia ce de comună se manifestă in extremitate. (Strigari: Asia e! Bine e!) Astfelii de escrescentia este de o parte nisunt'a spre suprematia, de alta parte isolarea naționala său pestrecerea conseqintelor de independentia naționale. Si un'a si alt'a suntu contrarie regulelor naturale si perpetue ale integrului nostru progresu, si de aceea — in parerea mea — de si li e cu potintia a se sustine catva timpu, nu se potu sustine lungu si pururea.

Suprematia este contraria legilor naturali ale progresului, ca-ci neesperatu impedece pururea desvoltarea libera a altel naționi. Éra isolarea e contraria pentru aceea, ca-ci chiama rea naționilor nu este desbinarea intre sine, ci conluorarea in contilegere pentru a ajunge la scopulu comunu.

A dese ori i se imputa ideii de naționalitate, ca dens'a ar' fi contraria nisuntelor ce se manifestă in fia care di pe terenul socialu: ca-ci poporale si statele se insosescu si se aliéza totu mai tare, necum se se desbine. Maturisescu, ca in asta privintia concedu dreptu celor'a cari prin acestu momentu voru se combata isolarea naționala, desbinarea naționilor; dar' nu li potu concede dreptu atunci, cando acestu momentu vreu se'l folosesc de argumentu in contra egalei indreptatari naționale.

Precum la individii asia si la naționi, cultur'a mai nalta nu sterge caracterele, ci numai nobilita calitatile si inclinațiile loru, le conduce la concepte mai chiare despre problem'a loru propria si despre problem'a comuna genui omenescu, astfelii in catu precum la individi asia si la naționi, infratirea numai atunci e cu potintia, déca se intempla pre bas'a respectare reciprocă a drepturilor, déca singurăcele naționei se recunoscă de subiecte de dreptu; că atari vo u progresá cu atat'a mai vertosu si mai rapede, cu catu mai multu voru si capaci a precepe problem'a comuna.

In asta privintia, o potu spune, ca ide'a de naționalitate nu numai, ca nu e contraria cosmopolitismului, ci este o conditione premergătoare a adeveratului cosmopolitismu, astfelii in catu potu oită cuvintele unui ilustru scriitoriu nemtiescu ce dice, ca: adeveratul cosmopolitismu este acea beserica mare, carea nu se poate intemeie decat pre stelpii (radiemii) cei tari ai naționalitatiloru.

Premitiendu acestea (sgomotu), prim'a si cea mai mare pretensiune naționala nu pote fi alt'a, decat asecurarea existenții si desvoltarii individualitetei naționale. Si de ora ce e vorba se ascuram prin lege pretensiunile naționali, este naturalu, ca afacerea nostra prima nu pote fi alt'a decat prin lege se damu garantie existenției si desvoltarei individualitetei naționale.

Acésta e ceea ce se cuprind in proiectulu meu, acésta e ocea ce lipsesc din tecstul comisiunei centrale.

Am auditu dicunduse de multe ori contra projectului nostru, cumca ar' fi in opusetiune cu ide'a fundamentală de statu, ca-ci recunoscă in tiéra naționi mai multe decat un'a. S'ar poté se aiba dreptu déca vorba ar' fi; cate naționi politice suntu intr'o tiéra: (strigari: Asia e!)

de si, precum soiu eu, in statele unde suntu naționalati mai multe, numirea de „națiu politica“ se incungiura, si se folosesc de comună numirea „poporulu“.

Dar' déca națiu politica pote se fia numai un'a, acésta nu eschide posibilitatea că legatiunea se recunoscă ocea ce in tiéra există in fapta, adica există mai multe naționi intru intilesu „geneticu“, — ca-ci acestu intilesu este celu adeverat pentru conceptulu de națiu.

Am auditu de multe ori, ca statul nu pote recunoscă asemene universitat, dar' pote conde că pe bas'a asociației libere se se inființeze atari universitat, in cari se pote participă fia care individualu, si astfelii asemene universitate va corespunde naționalităei de si intru intilesu juridicu, ci in celu matematiou, prin urmare va ajunge la același scopu de si pre alta cale.

Asemene parere n'o potu partini deplinu. N'o potu partini pentru acea desclinire esentială ce există intre naționi si intre atari asociații inființate pre bas'a asociarii libere. Fia care corporatiune inființata prin asociare libera, gasescă bas'a existenției sale materiali si morali in voinț'a statului; asemene corporatiune este pururea instrumentu spre una scopu ce jace in afara de ea; dreptu aceea orice corporatiune de asemene natură pote se fia subiectu numai drepturilor castigate, pe cari statul are si dreptul si detorinti'a se i le iè delocu in momentulu acel'a, cando asemene corporatiune i s'ar paré contra-ria idei fundamentale de statu.

De aci este diferenția esentială pana la naționalitate. Tooma pentru acésta in drasnescu se afirmu in asta privintia, ca din punctul de vedere juridicu nu se pote — se li se denegă naționilor recunoscerea, nu li se pote denegă cu atat'a mai vertosu că nu cumva statul se vină in opusetiune cu propri'a sa idea fundamentală.

Natiunea, că unu productu alu eternelor legi naturali, -si gsesce bas'a existenției sale materiali si spirituali nu in poterea statului, ci in poterea ce domnesc in ordinea mai nalta a lucrurilor. Natiunea e că si individualu, nu'si are scopulu aiurea ci in sine, in desvoltarea propria, este scopu de sine, si de aceea e subiectu de drepturi fundamentali său cardinali, dreptu aceea scopulu naționei este identic cu națunea, si nu e alta decat influența unei poteri dominitorie mai nalta; din asta causa acestu scopu nu va face opusetiune ideii fundamentale de statu, in tocma precum nu va face acea potere dominitorie.

Pentru acésta statul, déca nu vre se'si denegă propri'a sa menitune, statul alu caruia problema este a garantă condițiunile desvoltării, — statul, dicu, nu pote denegă naționilor recunoscerea legală a drepturilor cardinali.

Scopulu dura este desvoltarea naționala. Problem'a nostra de astazi este se damu condițiunile egale spre cea mai perfecta realizare a scopului. Tecstul comisiunei centrali din contra, nu numai ca nu recunoscă drepturile cardinali ale naționilor genetică ce locuiesc in tiéra, nu numai ca nu concede condițiunile necesare desvoltării acestor'a, ci tooma denegă ori ce condițiune de desvoltare, adica: inca nici existenția naționilor din tiéra nu o recunosc (contradictori). Aici in camera inca nu s'a dieu, dar' s'a scriu prin diurnale, cumea legatiunea este indreptatată spre acésta, ca-ci — precum se dice acolo — legatiunea n're se se ocupă de scopuri teoretice deduse din filosofia si cari se stabilesc in numele naționilor; ci trebue se grigescă de acele scopuri concrete, spre cari tientesc singurăci membri ai naționalitatiloru.

Eu asia credu, on. oasa! ca déca intre naționalitati suntu unii individi, oari tientesc spre scopuri ce nu potu conveni statului, déca suntu nu mai multi ci toti, inca si atunci este tréb'a politiei a preventă realizarea acestor'u scopuri, este tréb'a judecatorie a pedepsăi pre cei vinovati, dar' pentru acésta legatiunea defelu nu pote că pe o națiu întrăga se o despăia de drepturile ei, (strigari: Nu vre nimene!) dar' tooma acésta ar' face legatiunea pre bas'a tecstului dela comisiunea centrala.

Asia credu, ca recunoscerea drepturilor cardinali ale unei naționi, déca s'ar face pendinte dela programul ei polition, ar' fi o procedură statu de sioda că si candu individualui numai asia i s'ar ascură drepturile cardinali

daca ar' aduce dela politia atestatu de portare buna.

A susținé drepturile cardinale ale naționi, a scutii aceste drepturi, — éea problem'a statului!

Va se dica, sub nici una preteștu si din nici o cau'a statulu nu pote denegă recunoscerea legală a drepturilor cardinali. Aici legatiunea din capulu locului pedepsesce pre o națion cu pedepsă ocea mai mare, cu despăjura de drepturi, (strigari: in care punctu?) marturisescu, ca prin acésta comisiunea centrala nu'si redioa unu monumentu splendidu liberalismului seu, dar' trebuie se spuna, ca de un'a s'a uitatu cu totulu, a uitata, ca secului nostru i s'a rezervat a deșteptă naționile din somnul adenou. Si déca pre naționiile — a caror'a chiamare este a inflantă că factori creatori in istoria genului omenescu — acestea le-ar' poté impedece cu forța, acésta va dură numai puținu timpu, si apoi ar' deveni cu statu mai periculoșe pentru statu (strigari: Oho!).

Dar' le delaturu tóte acestea, si me duou pucintelu in pusetiunea comisiunei centrale.

Comisiunea centrală dice, ca acésta cestiuane o va deslegă pre bas'a libertatei individuale. Dar', on. casa! a voi ascurarea pretensiunilor naționali si totuodata a desface in atomele sale neorganice pre subiectul primu si supremu alu acestor'u pretensiuni: pre națione, — ast'a in parerea mea statu va se dica catu tocma nemicirea intereselor supreme naționale (strigari: Nu e asia!) si astfelii prin urmare nu pote se fia vorba de ascurările pretensiunilor naționali; ca-ci la individu numai desvoltare individuală se pote cugetă, éra din totalitatea individualilor tocma asia nu se pote forma o unitate, precum din petricele multe nu se forma statua (strigari: Nu e asia!) Voiu se primeșcu pusetiunea tecstului dela comisiunea centrală, dar' in privintia lui am se spunu érasu o parere de reu, ca comisiunea centrală, precum a necunoscutu esenția idei de naționalitate, asia si aci a necunoscuta esenția pretensiunilor naționali ale individualui. Naționalitatea, fiind o facultate inascuta individualui, de grase moralimente se pote desvoltă, — e totuodata unu dreptu. Acestu dreptu este realisabilu că si insasi facultatea ce servește dreptul de baza. Dreptul de naționalitate nu este productul individualui, prin urmare nici i se pote subordina, ci remane dreptu fundamentalu.

Tóte drepturile fundamentale suntu dela națur'a loru necondițiunate, tóte drepturile necondițiunate pretindu, scutu legalu necondițiunatu, si tocma pre asta baza trebuie se deslegam cestiuane, adica on. casa se recunoscă, cumca drepturile naționali ale individualui suntu necondițiunate, si p' in urmare se li se dè pretutindene scutu necondițiunatu. A' est'a e pusetiunea ce occupă contraproiectu meu. Acésta este pusetiunea ce o ocupă si pana acum legatiunea nostra facia de drepturile fundamentale. Nici in o adunare comunala, nici in o legatiune, nicairi pana acum nu s'a intemplatu din demandationea legei veri o votisare, ca ore respectivilor individi voimur se si damu său nu — veri unu scutu legalu pentru unul său altu dreptu fundamentalu alu loru. Nu'mi adue aminte defelu, si nu gasimur in nici o constituție acea despozitione că comunele, cercourile politice său dora singurăci cetățieni d. e. după ce au ajunsu maioreni, — se voteze într'o privintia său alt'a asupra drepturilor fundamentale si astfelii majoritătes eventuale se otărăsca in modu provisoriu despre sörtea drepturilor fundamentale ale singurăcelor.

Ori catu de sioda s'ar paré asemenea procedură, de si ar' fi unicu in viéti'a constituciunalismului europen, totusi ar' trece numai de o consecintia a acelei pusetiuni ce a ocupă comisiunea centrală in facia drepturilor cardinali naționali. — (Va urmă)

PEST'A. Desbat. se continuara in vr'o **cinci** siediatie asupra proiectului naționalitatiloru. Mai vorbira deputatii romani Sig. Borlea, in 26 Dr. Hodosiu, Aloisiu Wladu, Alecs. Bohatielu, mai multi serbi si Dobrizansky, toti pentru proiectul minoritatii. In 28 a mai vorbit Sig. Popu, I. Popoviciu Deseanu, Aur. Maniu, Andr. Medanu, Sig. Popoviciu, Elie Macelariu, M. P. Gideanu, Miletita si in fine ér' Al. Mocioni. Din trei sasi Rannicher, Eitel, Börmches si altii in sensul dreptului loru avutu si Börmches chiaru si in sensul unionei de 3 naționi. Maghiarii mai toti

pentru proiectulu lui Deák, care în 28 se si primi de base la desbaterea speciela. La votare toti deputatii romani votisara, **27** insa cu **da** pentru proiectulu deputatilor romani si serbi, si in fine s'a primitu proiectulu lui Deák din partea intregei majoritatii, sfara de vr'o doi din stanga.

Onore au seceratu si astadata deputatii romani prin solidaritatea si consimtiul ce l'au dovedit intru apararea dreptului de nationalitate. Déca avea de a convinge anime ecuabile pe langa soliditatea ce au dovedit'o si pe langa ponderositatea argumentelor, de care s'a servit cu tota deciderea, aru fi trebuitu se moia si pepturile cele mai impetrive. Vomu mai publica si noi pe rondu din aceste desbateri.

In **29** Alecsandru Mocioni descopere dielei, ca de vreme ce s'a primitu eri proiectulu lui Deák despre nationalitate, care se opune diametralu cu principiale si cõvingerile nationalatilor, elu cu socii sei nu vora lsa parte mai multa la acésta desbatere.

Szvetozar Miletits dice, ca se iniiala toti, cati credo, ca proiectulu minoritatii ar' fi numai program'a unor ultraisti, pentru ca elu e program'a intregei natiuni serbe si romane (larma si contradicere) si deputatii romanii si serbi esira din dieta. — Ivaescovics respinge vorbele lui Miletits dicundo, ca aci suntu numai deputati ai tierei, dar' nu nationali. Deák repete ce au disu Ivaescovics, adaugonda, ca cele vorbite de Mocioni si Miletits si de elu se nu se iè la protocolu. Si apoi se primesou §§ legei dupa cum au viutu majoritatea pana in fine. —

S'a primitu si proiectulu inarticularei episcopatelor gr. cat. In 1-a Dec. s'a primitu si legea nationalitatii si inarticularea acésta necesata de nimeni si in a treia perlegere. —

Legea uniunii cu tota opunerea romanilor si a unor rasi se primi fara multe desbari, deodata si inca cu desbaterea speciale. Maceleriu, fiinduca negà legalitatea uniunii, fù perstrinsu de presiedintele. —

Proiectele se primescu unulu dupa altulu en bloc: despre calea de feru Oradea-Brasovu, despre control'a datoriei flotante, despre pensiuni etc. incatul merge urgentu fara a face ci-neva opositioni la urgent'a constituire a statutu dupa voi'a majoritatii. —

Br. Francisco Nopcsa fù denumitu magistru de curte supremu alu Maiestatei Sale reginei si archiducele Iosifu veni in Pest'a. —

Cronica esterna.

ROMANIA „Rom.“ dice, ca ministerialu celu nou nu place nici „Pressei“, nici celor dela „Tiér'a“. Acesti din urma, mai sinceri, mai nervosi sponu dela anteiu momentu, ca „persón'a insarcinata cu formarea nouui cabinei nu face parte din opositione.

„Pres'a“, in invertitele sale atacuri, dice nouui cabinetu:

Celu d'anteiu lucu ce vomu cere dela nouui cabinetu, va fi se'si regulariseze (regule) positionea; vomu dice mai multu, se regulariseze totu deodata si positionea tierei; ne explicam: Nouui ministeriu, ce se anuncia, nu poate fi neaperatu esitu din majoritatea adunariilor, pentru ca atunci n'ar fi decat o captusie a celui eosistentu, si mai bine facia decat o captusie a. Chiaro déca camerele actuale ar' primi pe acestu ministeriu si'l ar' sustiené, totusi elu ar' fi nevoitul se le dissolve, pentru ca nu reprezinta natiunea si se faca unu nou apel la adeverat'a natiune, care este in dreptu a se pronunciat, déca 'lu accepta séu nu, pentru ca altminteri ar' fi trecere a portofoliilor lui Brateanu in alte mani cu edecurile lor, si fiacare ar' intielege, ca nouui ministeriu ar' fi numoi apparentu; celu altu urmandu a lucra dupa perdea, comediu a'sar complicá cu indoita scena, dar' nici unu remediu seriosu nu s'ar aduce situationei, in care se afla tiér'a. Prin urmare nouui cabinetu va trebui negresitul se dissolve numai decat camerele. Facundo apelu la natiune spie a se pronunciat, déca voiescu séu nu se le conserve increderea ce le-a aratatu Domnitorul, isi regulariseza positionea, totudeodata inse voru regularisá si positionea tierei lasandu alegerile absolutu libere asia, in catu se intramu pe adeverat'a cele constitutionale a representantilor natiunei, cari reprezentá natiunea, ér' nu care dau reprezentanti natiunale. —

Ne pare forte ciudatu ca o partita politica,

dice „Rom“, anonima se couteze a sustiené, ca unu omu, că dnu Dimitriu Ghica, are trebuinta in verstu'a si in positionea sa se'si mai reguleze positionea, si mai ciudata inca, si din totu puncturile de privire necuviintiosu, că partita anonima se couteze a dice unui cabinetu, presiedintu de dnu Dimitriu Ghica, ce ar' poté, in ori ce casu, „se fia unu ministeriu numai apărante, celulaltu urmandu a lucra dupa perdea“.

Joculu dupa perdea, acolo unde este dnu Dimitriu Ghica! Si cine o dice acésta. Societatea anonima, care la diuariul „Pres'a“ joca dupa perdea! In adeveru trebuie se fia cineva dupa perdea că se couteze a se espune ridicolu lui in asemene gradu! —

Despre componerea min. „Monitoriala“ publica:

CAROLU I.

Prin gratia lui Dumnedieu si vointa natiunale Domnul al Romanilor.

La toti de facia si viitorii sanetate.

Vedienda demisiunea infaciata Noue de generalul Nicolae Golescu din functionile de presiedinte alu consiliului ministrilor si ministru de externe;

Amu decretat si decretam ce urmeza:

Art. 1. Demisiunea dnu generalu Nicolae Golescu este primita.

Art. II. D. Dimitriu Ghica este numit presiedinte alu consiliulu ministrilor si ministru alu Nostru seoretariu de statu la departamentul de externe, si ad-interim la lucrurile publice.

Art. III. Presiedintele consiliului Nostru de ministri este insarcinat cu aducerea la in-deplinire a acestui decretu.

Datu in Bucuresci la 16 Nov. 1868.

CAROLU.

Ministru presiedinte, gen. Nic. Golescu.

CAROLU I.

Prin gratia lui Dumnedieu si vointa natiunale, Domnul al Romanilor.

La toti de facia si viitorii sanetate:

Vedienda demisiunile infaciata Noue de ministrii Nostru de seoretari de statu:

Amu decretat si decretam ce urmeza:

Art. I. Demisiunile de mei susu suntu primita.

Art. II. Suntu numiti ministrii ai Nostru secretari de statu:

D. Michaile Cogalnicénu la departamentul de interne;

D. Alecsandru G. Golescu, la departamentul finantelor;

D. Vasile Boerescu, la departamentul justitiei;

D. Alecsandru Papadopolu Calimachu, la departamentul cultelor si instructiunii publice.

D. colonela Duca, la departamentul de resbelu.

Art. III. Presiedintele consiliului Nostru de ministri este insarcinat cu aducerea la in-deplinire a acestui decretu.

Datu in Bucuresci la 16 Nov. 1868.

CAROLU.

Ministru presiedinte Dimitriu Ghica.

ADUNAREA DEPUTATILORU.

Din siedint'a din 18 Novembre 1868.

D. presiedinte alu cabinetului a facuta cunoscata print're adresa, ca „neputendu si presente la siedint'a camerei de astazi, cere scusele sale adunarei.“

Acestea, considerandu ca poate procede la a ei constituire si fara ministeriu, a procesu la biuroului alu carei resultatul este celu urmatioru: Votanti 84. Bile albe 17.

Presiedinte I. C. Brateanu cu 66 voturi.

Vice-presiedinte: C. A. Rosetti 65, P. Docini 67, G. Arghiropolu 67, A. Fetu 65 voturi. Secretari: votanti 76: Codrescu 64, Gheorghiu 63, E. Carada 59, G. Brateanu 65, Cornetti 59, N. Moscu 60, A. Geani 63, Eraclidi 55 voturi.

Cestori. Votanti 71. — Albe 7. Cinca 63, Gr. Searie 90, B. Radianu 60, V. Obedenu 60.

Dupa acésta, camera a procesu de indata la alegerea sectiunilor prin sorti.

Siedint'a publica va fi mane.

SENATUL ROMANIEI.

Siedint'a dela 18 Novembre 1868.

S'a procesu la alegerea biuroului fiindu 38 votanti si s'a elese:

Presiedinti: Generalu N. Golescu 26, Tell 8, P. S. S. Mitropolitalu 2, St. Golescu 1, Albe 1 vota.

Vice-presiedinti: N. Rosetti 24, N. Docanu 23, Costa-Foru 11, Plagiu 8, Pieleni 8, Albe 2 voturi.

Secretari: Caramanliu 33 P. Dimancescu 24, Vladoianu 23, Cernatu 21 votari.

Cestori: Calinescu 21, Crasnaru 21, Lacusteanu 10 voturi.

Siedint'a publica viitora se va tiené mane.

Din adunarea deputatilor, sied. din 19 Nov. 1868, publicam tota dupa „Rom.“ aceste:

... D. Dimitriu Ghica, presiedintele cabinetului, da citire mesajului domnescu, prin care anuncia formarea nouui cabinetu, si urmatorela lui **programa**:

Domnitoru deputati!

Chiamati de increderea Mariei Sale Domnitorului a formá uno mioisteriu, datori'a nostra catra tiéra si devotamentul nostru pentru tronu si dinastia, ne au facut se primiu grav'a misione de a guverna.

Lini'a nostra de conduita este pre atatu de clara, catu si precisa.

Vomu respecta cu sinceritate si in tota intregimea sa constitutionea tierei, care este rezultatul vointiei nationei (aplause). Vomu cautá a desvoltá si face practicabile si acele parti din asta constitutione, care au ramas inca ne transformate in legi organisatorie. Astfel se va adauga noue garantii pentru libertatea, onorela si proprietatea cetatienilor si pentru interesele publice.

Ne vomu face o dogma din fidel'a si leal'a aplicare a legilor, precum si din respectarea tuturor libertatilor publice, ca-ci numai astfel se poate forma educatiunea politica a unui popor, numai astfel se potu desvoltá si intari puterile publice si private.

In ceea ce privesce politic'a nostra este riéra, vomu mentiené cu o deplina lealitate relationile nostre seculare cu inalt'a Porta, care, representandu unu interesu europeu, suntu prin acésta chiar o garantie mai multa pentru Romanii.

Asemenea vomu observá cea mai stricta neutralitate, atatu in relatiunile nostre generale cu tota puterile garante, catu si in reporturile nostre de buna vecinatate cu puterile limitrofe. Dreptul nostru publicu se afla basatul pe tractate, care creandu starea neutralitatii, ne au garantat drepturile noastre autonome, ce existau ab-antiquo. Tienendune pe acestu teremu, vomu ave fort'a ce da dreptulu; si evitandu astfel orice cauza de conflicte, vomu puté tiené in acelasi timp susu si cu demnitate drapelul nationalu.

Eta domniloru deputati, lini'a de conduita a guvernului nostru.

Dar' acestu scopu nu se va puté atinge pe deplina decat prin puterile intronite ale tuturor filioru acestei tieri. Isolatandu ori ce sistemul eschisivista, animati si sinceritate de unu spirit de conciliatie, vomu imbracisia binele ori unde 'lu vomu afila, si vomu cautá a mentione si a chiamá l. afacerile publice totu ce tiéra poseda mai moralu si mai capabilu. Vomu fi fericiți déca, putendo astfel introni pentru interesele patriei si ale tronului totu puterile respective ale tieriei, vomu ajunge la tari'a ce da unirea si prin urmare la indestularea tuturor intereselor morale si materiale ale Romaniei.

Acesta fiindu programul nostru, speram domniloru deputati — si suntem chiara in dreptu a crede — ca si dvóstra insufletiti de spiritul de concordia, care singura poate duce tiéra la putere si marire, ne veti dă bine votoriul si puternicul dvóstre concursu, pe care ne vomu sili a'lu meritá prin devotamentul nostru catra ilustr'a nostra dinastia, priu sincer'a aplicare a constitutionei si in fine prin tota actele administratiunei nostre.

Dimitrie Ghica, Cogalnicénu, V. Boerescu.

Dupa citirea acestei programe, dnu Carpa luandu ouventulu, dice, ca in program'a nouui cabinetu nu vede decat o programă, care este expresiunea unanimei dorintie, a tututoru, dar' ca adeverat'a valore a acestui ministeriu nu e

in programa, ci in poziunea sa. Trei sunt cauzele schimbarei unui ministeriu: neincrederea suveranului, neincrederea nationei sau a reprezentantei sale si in fine lasitudinea. Catu despre increderea suveranului, — continua d. Carpu — nu putem decat să respectam; catu despre increderea nationei, bine sau reu representata. . . (Proteste). Despre lasitudine, ce e drept, fostul ministeriu a regenerat armata, justitia etc. Dar totu nu intielege venirea unui nou ministeriu. Una lucru mai e de observat, — adaugă — trecutul omilor, care ilu compun si alu caracteru naturalu, ca nu se poate schimbă, mai cu seama li se ofere nesca identice circumstantie.

D. M. Cogalnicénu, este destulu de cunoscutu in istoria, si chiaru intregei nationi, spre a mai vorbi de faptele deale.

D. președinte atrage atentionea dlori Carpu de a nu face personalitati nici istoria ministrilor, ci a vorbi numai de ministeriu.

D. Carpu — continuandu — dice ca, facandu alusione la epoca trecute, a credintu, ca este o lealitate politica a spune noului cabinetu ceea ce partita dlori cugeta, a declară ca intre ministeriu dlori Cogalnicénu si dloru este una abis; ca nu voru avé o atitudine ostila, de si venirea la ministeriu a unor'a din barbatii ce'lu compunu nu poate sterge trecutul loru, ci chiaru in acestu casu din urma, vomu avé una politica de defientia; ca in fine dloru doresou unu nou apelu la natione, numirea din nou a membrilor scosi dela curtea de casatiune. . . (pusu!)

O voce. Si regulamentulu organicu, (aplause). In fine, termina d. Carpu cerundu mantienerea neutralitatii tierei vis-a-vis de tote puterile.

D. presedinte alu consiliului Dim. Ghica, luandu cuvantul dice ca, fara a oratori pe d. Carpu in orationea sa, va responde cu respectu datotitu reprezentantei nationale (aplause), ca D. Carpu, de si a recunoscutu Mariei Sale dreptulu de a numi ministrii sei, inse in calificarea membrilor noului cabinetu a disu, ca d. Cogalnicénu este singurul, care va conduce a-facerile puindu astfelu in dubio activitatea dsale si-a celor alati. Nu eu, adaugă d. Dim. Ghica voiu conduce pe d. Cogalnicénu sau voiu fi condusu de dso. Despre mine si d. Boierescu numai unu omu pré june că d. Carpu, poate crede astfelu. Me intrebati, care este cau'a venirii acestoi nou cabinetu? Este de a sfarami pén'a acea, cu care dvóstra ati definimatu si degradato tiéra in strainatate (aplause) (!) si speru, dloru deputati, că cu totii impreuna fizdu uniti, noi vomu poté ajutá si redicá natione ér' nu a o columnă. Nu intrebati acum ce avem de gand?

Avemu de gandu dloru se lucraru si dupa lucrari ne veti judecă si ne veti face obser-tionile meritate, dar' pana atunci nu credu, ca e permisu dlori Carpu se prejudicose bunele nostre intentioni. Ací nu credu, ca e locul de a face istoria — si istoria cum o facu unele foi — ci a organizá tiéra. D. Carpu, dloru, are unu organu politicu, in care putea scrie ori catu de multu si orce vrea, pe candu noi nu avemu asemenea organe, si — unicul organu de publicitate alu guvernului dorim si speram, ca cu ajutorul lui Ddieu, se fia organele tuturor romanilor. Avestea dloru suntu mobilele, care ne au determinat a luá acesta sarcina statu de gres.

D. Cogalnicénu, ministru de interne, responde, ca d. Carpu i a datu o importanta pe care nici ca n'o are nici, ca n'o poate ave facia cu colegii sei. Nu credeam, continua d. ministru, ca d. Carpu se véda aci printre noi pe ministri lui Voda Cuza, ci pe si lui Carolu I. ministrii, cari nu vinu pe roinele altui ministeriu, ci cari au sustinutu totudéun'a actele cele demne ale fostului ministeriu.

Adi nu e vorba de acusatia ministrilor lui 2 Mai. Loviri de statu, domnule Carpu? Se scie dloru, ca lovurile de statu nu se facu numai de ministru, ci la ele contribue si alte multe lucruri. Me miru in fine dloru cum d. Carpu a credintu, ca Cogalnicénu vine la o lovire de statu, atunci candu presidintele cabinetului este d. D. Ghica, care a returnat pe 2 Maiu si candu tronul Romaniei este alu lui Carolu I! —

Tezutul demisunei ministeriulu N. Golescu.

Mari'a Ta!

Amu fostu mandri si fericiți de increderea cu care Altet'a Vóstre eliamandune la ministeriu, a binevoito a ne dă ocazionea de a pune devotamentul nostru in servitiulu patriei si tronului.

Acestu devotamentu inse ne face a crede, Mari'a Ta, ca este in interesulu patriei si alu tronului se damu ocazionea mai multoru barbatii de statu eminenti, se incongiare tronul mai de aprope si se poate, prin lumioele, sperient'a si patriotismulu loru, conduce natiunea, cu poteri noue, spre destinariile sale; de aceea depunem in manile Mariei Tale demisuniile nostre.

Suntemu, ou celu mai profundu respectu,
Prea Inaltate Domne,

Ai Mariei Vóstre,

Prea plecati si supusi servitori,

N. Golescu, Antonu I. Arionu, I. C. Brateanu, P. Donici, D. Gusti, C. Heraclide.

Berlinu 27 Nov. Camer'a deputatilor a hotarit ucladerea a doi deputati nordeschlesi-gesi pe catu timpu voru refusá a face juramentu, fara inse ale anulá mandatcle loru de deputati.

Berlinu 29 Nov. „Gazet'a Germaniei de Nord“, recomandu discursulu principelui Carolu, adauga, ca din tote partile se va accepta cu satisfactiune declaratiunea, ca guvernul român nu va perde din vedere neutralitatea ce'i impune tractatele si situatiunea tieri. Astfelu se va sterge ultimul noru, ce ar' amentia inca orizontulu politicei straine. —

Londra 28 Nov. Regin'a oferindu loi Disraeli demnitatea de pairu, elu declina aceste onore acceptandu titlulu de vice-comitese pentru soci'a sa. — Mon."

† Augustinu de Lada i sepmviru oá socio, cu fratii sei Stefanu si Teodoru si cu nepot'a Esteru că oameni, Carolu Vapleru ca soci'a sa Vilma si Leopoldu Vapleru ca filii sei oá nepoti, cu seduna intristare incunoscintiea despre repausarea societă resp. consanguinei si comunitati

AN'A LADAI nasc. BENYEI, carea in 25 a lunei curente la 1 óra demanéti'a adormi in Domnulu. — Inmormantarea ei se va face in 27 Nov. la 1 óra d. am. in Petresci, la carea cu onore sunteti invitati. Blasim 25 Nov. 1868. —

Insciintiare.

Dela subsrisulu notariu publicu regiu, că comisariu de judeciu, se publica, ca in urm'a incuviintarei inclitului magistratului urbanu si districtuale că tribunalu, cu datu, Brasiovu in 21 Novembre 1868 Nr. 6289, se voru vinde cu licitatiune din mana libera realitatile, ce se tienu de mass'a repausatului maestru panurariu (postovaru) Ioane Hill.

Spre scopulu acestu se concedu urmatorele dile de infaciiasi si adica:

1. Spre scopulu vinderei cu licitatiune a casei din strat'a Funarilor numerulu protocolului funduariu 477 si sub numerulu CN. 244, precum si gradin'a de cerasie, care se afla sub Nr. protocolului funduariu 1205, in strat'a din suburbium de susu (Scheiu), strat'a de lunga Ratia (Sandgasse), s'a desfătuia de 21 Decembrie a anului cursatoriu că primul terminu si 28 Decembrie că terminul alu doilea, totudéun'a la 9 óre inainte de prandiu, in cas'a remasa de repausatulu, strat'a Funarilor.

2. Pentru cas'a din strat'a lunga in Brasiovulu vechiu sub numerulu protocolului funduariu 237-9 si suptu Nr. CN. 270, primul terminu de licitatiune e desfătu pe 22 si alu doilea terminu pe 29 Decembrie a. c., totu dela 9 óre inainte de prandiu, in fac'a locului, la cas'a licitaanda.

Doritorii de a cumpera aceste realatati se invita cu acea observare, ca fiacare licitatoriu, care da mai multu, are se depuna indata dupa adausul judecatorescu 3% din pretiulu redicatu, in manile comisariului licitatiunei, in bani gata, si cumea celealte conditioane ale licitarei se affa la dispusetiune in cancelari'a notariatului, spre a se luá informatiune din ele suptu órele oficiului. — Brasiovu in 29 Nov. 1868.

Regiu notariu publicu
Carolu Conradu,
ca comisariu judecat.

1-3

Nr. 723/pres. 1868.

2-3

Publicatiune.

A 4-a siedint'a din a. c. a comitetului reprezentativ alu comitatului Turdei se va tiené la 16 Decembrie a. c. in opidulu Turda, cari -si va ave de agende mai insemnat: alegerea unui vice-comite in cerculu de susu, a face dispusetiunile pentru inlocuirea postului de ingineriu comitatensu, alegerea comisiunilor in cau'a contributiunei, publicarea de legi si ordinationi mai inalte si resolvirea mai multoru afaceri interne; — ceea ce li se aduce prin acesta la cunoștința tutotoror acelorui membrui ai comitetului, carii nu locuiescu pre teritoriulu comitatului.

Tord'a in 27 Novembre 1868.

Dela comitele supremu alu comitatului Turdei.

Supremul comite:

B. r. Georgiu Kemény.

In contra orce tuse inechita, regusala, inflegmare, dureri de peptu, dureri de gutu si tuse magaresca prin partile sale constitutive, care nu le mai cuprindu altu syrum, midilocul celu mai siguru e

Syrupulu albu de peptu de plante

de Dr. med. Hoffmann.

Pentru Brasiovu tiene depositu in sticle à 2 fl. si 50 cr. d. I. B. Popoviciu, la „canele albu“. 4

A VISU

celoru in dreptu de a vinde obiectele medicamentale

BALSAM-PRESERVATIVU

uniculu medicamentu esclintele contra spasmurilor, bolilor de stomacu de orice natura, epilepsia, colica repede, diareea, versaturi la femei impovorate, colera, colerina, restaurarea dupa bôle indelungate si regularea organelor mistuitoriei, analisatu si aprobatu de chemiculu servitiului sanitariu din Vien'a si usatu de multe celebratii medicale.

Se tramite numai la primirea pretiului (pe contantu) ori la posta (Postnachuanu). Pretiulu unei buteli originalu cu capsula de cusutoriu si sigilu dimpreuna cu instructiunea in 3 limbe e 1 fl. 50 cr. In Brasiovu se afla in depusul centralu in apotec'a lui MILLER la „corón'a de auru“, tergulu pescelui, si la Anken et Comp.; precum si in Bucuresci la d. I. Sotsek negotiatoriu. La apotecarii in: Esseg, Adele Deszathy; in Fagarasi I. Megei, in Sibiu M. Sill si negotiat. I. Thalmeyer; C. Konya in Iasi; Dr. Hinz in Clusiu; Al. Jeney in Muresiu-Osiorhei; Paulu Breuer in Lapusiuung.; Rud. Smetta in Ploiesci; Csuta et Comp., negotiatoriu in S. Szt.-György si Ioane Ajtai negotiatoriu in Rosia. 6

Peli de epure

in cate una si cu redicata cumpara si oferesce cele mai mari pretiuri

Iosifu Szendy,
paliariu,

strad'a Calderariloru Nr. 504, facisul cu intratul in strat'a Franciscanilor.

E exemplaria din Gazeta, lipsa Nr. confiscati, se affa desule. — Se poate prenumera si dela 1. Oct. —

Cursurile la bursa in 4 Dec. 1868 sta asta:

Galbini imperatessi	—	—	5 fl. 59 cr. v.
Augsburg	—	—	117 , 25 ,
London	—	—	118 , 60 ,
Imprumutulu nationalu	—	—	58 , 70 ,
Obligatiile metalice vecchi de 5 %	—	—	60 , 10 ,
Actiile bancului	—	—	680 ,
creditalui	—	—	248 , 70 ,

Obligatiile transilvane ale desarcinarii pamantului in 30. Nov. 1868:

Bani 72-50 — Marfa 73 —